

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทักษะการบริหารจัดการวัดของพระ
สังฆาธิการในจังหวัดปทุมธานี
ผู้วิจัย : พระครูไพโรจน์สารคุณ (สุเทพ งามละม้าย)
ปริญญา : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)

คณะกรรมการควบคุมคุณภาพวิทยานิพนธ์

: พระมหาไชว ทสสนีโย, ดร. พธ.บ., ศศ.ม., Ph.D. (Phil) DODT
(ODT), MD.(Pub.man)
: พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร. พธ.บ., ศศ.ม., รป.ด.
:

วันสำเร็จการศึกษา :

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการบริหารจัดการวัดของพระ
สังฆาธิการในจังหวัดปทุมธานี ๒) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัด
ของพระสังฆาธิการในจังหวัดปทุมธานี และ ๓) เพื่อบูรณาการหลักพุทธธรรมสำหรับพัฒนาทักษะการ
บริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งวิจัยโดยวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้
วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๑๙ รูป
และนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาเพื่อจัดหมวดหมู่ของเนื้อหา ใช้การสังเคราะห์เชิงระบบ และ
การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม
จำนวนทั้งสิ้น ๑๘๓ รูป นำเสนอข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่
ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

๑. สภาพการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในจังหวัดปทุมธานี ทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่
๑) ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ วัดพัฒนาไปตามสภาพสังคมในปัจจุบัน การจัด
กิจการและศาสนสมบัติ มีความสอดคล้องกับระเบียบการปกครอง ๒) ด้านการบริหารและปกครอง
ถือปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ และ
พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช ๓) ด้านการศึกษาอบรมและสั่งสอน ส่งเสริมให้มีการศึกษาทั้งแผนก
บาลีและสามัญแก่พระภิกษุและสามเณร มีการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และความร่วมมือใน
การศึกษา และ ๔) ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล มีสถานที่รับผิดชอบ
โดยเฉพาะทำบุญสิ่งของต่างๆ ที่อยู่ภายในวัด นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดระบบการติดต่อ และจาก

การวิจัยพบว่ามีจุดอ่อนที่เป็นเหตุให้ต้องมีการพัฒนาศักยภาพในการบริหารงานของพระสังฆาธิการ ดังนี้ ๑) บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมีไม่เพียงพอ ๒) ขาดสมดุระหว่างคน งาน และวิธีการ กำหนดกำหนดอำนาจหน้าที่ ๓) วิธีการทำงานหรือการปฏิบัติงานขาดความยืดหยุ่น และ ๔) งบประมาณมีไม่เพียงพอต่อการใช้ในการบริหารภายใต้ข้อจำกัดที่มีทำให้พระสังฆาธิการ จำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพในการบริหารให้สูงขึ้นเพื่อให้การบริหารงานสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. การพัฒนาทักษะการบริหารจัดการวัด เมื่อใช้หลักพุทธธรรมและหลักการบริหารจัดการวัด พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๐ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การใช้หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทักษะการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในจังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๗ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในจังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านการศึกษาอบรมและสั่งสอน อยู่ในระดับมากที่สุด

๓. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาทักษะการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการ ซึ่งได้แก่ ทักษะด้านความคิด ใช้หลักสัปปุริสธรรม ๗ ทักษะด้านเทคนิค ใช้หลักธรรมอิทธิบาทธรรม และทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ใช้หลักสังคหัตถุธรรม พบว่า หลักธรรมสัปปุริสธรรมเป็นหลักธรรมที่เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะด้านความคิด ซึ่งทำให้เกิดการคิดแบบเป็นกระบวนการ รู้จักการวิเคราะห์ เกิดการคิดที่เป็นระบบและมีแบบแผนมากยิ่งขึ้น หลักธรรมอิทธิบาทธรรม เป็นหลักธรรมที่เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะด้านเทคนิค ซึ่งการบริหารจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายนั้น จะต้องมีการวางเป้าหมาย และวิธีการในการทำตามเป้าหมายต้องใช้เทคนิค ที่เรียกว่า “การบริหารระบบ” หลักสังคหัตถุธรรม เป็นหลักธรรมที่เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ปรัชญาพื้นฐานของการทำงานร่วมกันคือ ต้องมีความรักและความสามัคคี ซึ่งการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่นำหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้จะก่อให้เกิด การไว้วางใจกัน การเชื่อใจกันในการทำงานซึ่งถือเป็นปรัชญาพื้นฐานของการทำงานร่วมกัน